HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

4 decembrie 2025*

„Trimitere preliminară – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe în societatea informațională – Directiva 2001/29/CE – Articolele 2-4 – Dreptul de reproducere – Noțiunea de «operă» – Protecția prin dreptul de autor a operelor de artă aplicată – Examinarea originalității unui obiect al artelor aplicate – Noțiunea de «alegere liberă și creativă» – Criterii de apreciere a acestor alegeri – Aprecierea încălcării drepturilor exclusive”

În cauzele conexate C-580/23 și C-795/23,

având ca obiect două cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm în calitate de Curte de Apel pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială, Suedia) (C-580/23) și de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) (C-795/23), prin deciziile din 20 septembrie 2023 și, respectiv, din 21 decembrie 2023, primite de Curte la 21 septembrie 2023 și, respectiv, la 21 decembrie 2023, în procedurile

Mio AB,

Mio e-handel AB,

Mio Försäljning AB

împotriva

Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (C-580/23),

și

USM U. Schärer Söhne AG,

împotriva

konektra GmbH,

LN (C-795/23)

CURTEA (Camera întâi),

* Limbile de procedură: germana și suedeza.

compusă din domnul F. Biltgen, președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, doamna I. Ziemele (raportoare) și domnii A. Kumin, și S. Gervasoni, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 ianuarie 2025,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Mio AB, Mio e-handel AB și Mio Försäljning AB, de Å. Hellstadius, M. Johansson și R. Wessman, advokater;

– pentru konektra GmbH și LN, de R. Hirsch și N. Tretter, Rechtsanwälte;

– pentru Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, de M. Bruder și H. Wistam, advokater;

– pentru USM U. Schärer Söhne AG, de E. Keller și V. Zipperich, Rechtsanwälte;

– pentru guvernul francez, de R. Bénard și E. Timmermans, în calitate de agenți;

– pentru guvernul olandez, de M. K. Bulterman și J. M. Hoogveld, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de C. Faroghi, J. Samnadda și G. von Rintelen, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 mai 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cele două cereri de decizie preliminară privesc interpretarea articolelor 2-4 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între Mio AB, Mio e-handel AB și Mio Försäljning AB, societăți de drept suedez (denumite în continuare „Mio”), pe de o parte, și Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, societate de drept suedez (denumită în continuare „Asplund”) (C-580/23), pe de o parte, și USM U. Schärer Söhne AG, societate de drept elvețian (denumită în continuare „USM”), pe de o parte, și konektra GmbH, societate de drept german, și LN, directorul acesteia (denumită în continuare „Konektra”) (C-795/23), pe de altă parte, cu privire la pretinse încălcări ale dreptului de autor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2001/29

3 Considerentele (4), (9), (10) și (60) ale Directivei 2001/29 enunță:

„(4) Printr-o certitudine juridică sporită și oferind un grad ridicat de protecție a proprietății intelectuale, un cadru juridic armonizat privind dreptul de autor și drepturile conexe va încuraja investiții substanțiale în creativitate și inovație, inclusiv în infrastructura rețelei, și va favoriza dezvoltarea și o mai mare competitivitate a industriei europene, atât în domeniul furnizării de conținut, cât și în domeniul tehnologiei informaționale și, în general, în numeroase sectoare industriale și culturale. Se va asigura astfel păstrarea locurilor de muncă și se va încuraja crearea de noi locuri de muncă.

[…]

(9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.

(10) Autorii sau artiștii interpreți sau executanți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, la fel ca și producătorii, pentru a putea finanța această muncă. Investiția necesară pentru a produce produse ca fonograme, filme sau produse multimedia și servicii, cum ar fi «serviciile la cerere», este considerabilă. Pentru a asigura o astfel de remunerație și pentru a obține un randament satisfăcător al investiției, este necesară o protecție juridică adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală.

[…]

(60) Protecția prevăzută prin prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor juridice interne sau comunitare din alte domenii, cum ar fi proprietatea industrială, protecția datelor, accesul condiționat, accesul la documente publice și regula cronologiei exploatării media, care pot aduce atingere protecției dreptului de autor și drepturilor conexe.”

4 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Dreptul de reproducere”, prevede:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

(a) pentru autori, a operelor lor;

(b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(c) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor;

(e) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

5 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

(a) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

(b) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor;

(c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor;

(d) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.

(3) Drepturile menționate la alineatele (1) și (2) nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului în sensul prezentului articol.”

6 Articolul 4 din aceeași directivă, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede:

(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia.

(2) Dreptul de distribuire a originalului sau a copiilor operei nu se epuizează în cadrul Comunității [Europene], exceptând cazul în care prima vânzare sau primul altfel de transfer al proprietății asupra obiectului în cauză în cadrul Comunității se face de către titularul dreptului sau cu acordul acestuia.”

7 Articolul 5 din Directiva 2001/29, intitulat „Excepții și limitări”, prevede:

„(1) Actele provizorii de reproducere menționate la articolul 2, care sunt tranzitorii sau accesorii și constituie o parte integrantă și esențială a unui proces tehnic și al căror scop unic este să permită:

(a) transmiterea, în cadrul unei rețele între terți, de către un intermediar sau

(b) utilizarea licită

a unei opere ori a unui alt obiect protejat și care nu au semnificație economică de sine stătătoare, sunt exceptate de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2.

[…]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la alineatele (1), (2), (3) și (4) se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

8 Articolul 9 din această directivă, intitulat „Menținerea altor dispoziții legale” prevede că aceasta nu aduce atingere dispozițiilor privind alte domenii.

Directiva 98/71/CE

9 Considerentul (8) al Directivei 98/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale (JO 1998, L 289, p. 28, Ediție specială, 13/vol. 24, p. 106) enunță:

„[Î]ntrucât, în absența armonizării legislației privind drepturile de autor, este important să se stabilească principiul protecției cumulate conform legislației specifice privind protecția desenelor industriale și conform legislației privind drepturile de autor, lăsându-se în același timp statelor membre libertatea de a stabili extensia protecției conferite de dreptul de autor și condițiile în care se conferă această protecție.”

10 Articolul 17 din această directivă, intitulat „Relația cu dreptul de autor”, prevede:

„Desenul sau modelul industrial care face obiectul înregistrării pentru sau într-un stat membru, în conformitate cu dispozițiile prezentei directive, se bucură deopotrivă de protecția acordată în temeiul legislației privind dreptul de autor din statul respective începând cu data la care desenul sau modelul industrial a fost creat sau stabilit sub orice formă. Domeniul de aplicare al acestei protecții și condițiile în care este acordată, inclusiv nivelul de originalitate necesar, sunt stabilite de fiecare stat membru.”

Regulamentul (CE) nr. 6/2002

11 Considerentul (32) al Regulamentului (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare (JO 2002, L 3, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 70) are următorul cuprins:

„În absența unei armonizări complete a legislației privind dreptul de autor, se impune consacrarea principiului de cumul al protecției specifice desenelor și modelelor industriale comunitare cu protecția oferită de dreptul de autor, lăsând în același timp statelor membre întreaga libertate de stabilire a întinderii protecției oferite de dreptul de autor și a condițiilor de acordare a protecției respective."

12 Articolul 3 litera (a) din acest regulament definește noțiunea de „desen sau model industrial" la fel cum a fost definită la articolul 1 litera (a) din Directiva 98/71.

13 Articolul 96 din regulamentul menționat, intitulat „Relația cu celelalte forme de protecție prevăzute de legislațiile interne", prevede la alineatul (2):

„Un desen sau model protejat de un desen sau model industrial comunitar beneficiază și de protecția acordată de legislația statelor membre privind dreptul de autor, începând cu data la care a fost creat sau stabilit într-o formă oarecare. Fiecare stat membru stabilește întinderea și condițiile în care se poate obține protecția în cauză, inclusiv gradul de originalitate necesar."

Dreptul suedez

14 Potrivit articolului 1 din Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) [(Legea privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice) (1960:729)] (SFS 1960, nr. 729), în versiunea aplicabilă în litigiul principal în cauza C-580/23 (denumită în continuare „Legea privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice"):

„Persoana care a creat o operă literară sau artistică are dreptul de autor asupra operei respective, indiferent dacă este vorba despre:

1. o reprezentare fictivă sau descriptivă în formă scrisă sau orală,

2. un program informatic,

3. o operă muzicală sau dramatică,

4. o operă cinematografică,

5. o operă fotografică sau orice altă operă de artă plastică,

6. o operă arhitecturală sau o operă de artă aplicată ori

7. o operă exprimată în orice altă formă."

15 Potrivit articolului 2 din Legea privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice, dreptul de autor cuprinde, sub rezerva anumitor limitări, dreptul exclusiv de a dispune de operă prin reproducere și de a o pune la dispoziția publicului, în forma sa originală sau într-o formă

modificată, tradusă sau adaptată sub o altă formă literară sau artistică ori prin utilizarea unei alte tehnici. Prin „reproducerea unei opere” se înțelege orice reproducere a unei opere, directă sau indirectă, provizorie sau permanentă, prin orice mijloace și sub orice formă, în totalitate sau în parte. Opera este pusă la dispoziția publicului, de exemplu, atunci când este transmisă publicului sau când copii ale operei sunt oferite spre vânzare, închiriere sau împrumut ori sunt distribuite în alt mod publicului.

16 Articolul 53b din Legea privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice prevede că instanța poate, sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu, să oblige o persoană care săvârșește sau participă la un act de contrafacere să nu mai continue acest act.

Dreptul german

17 Articolul 2 din Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) [Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe (Legea privind dreptul de autor)] din 9 septembrie 1965 (BGBl. 1965 I, p. 1273), în versiunea aplicabilă în litigiul principal în cauza C-795/23, intitulat „Opere protejate”, prevede la alineatul 1 punctul 4 că operele literare, științifice și artistice protejate cuprind, printre altele, operele de arte frumoase care includ operele de arhitectură și de artă aplicată, precum și schițele unor astfel de opere. În temeiul acestui articol 2 alineatul 2, numai creațiile intelectuale personale sunt opere în sensul acestei legi.

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-580/23

18 Asplund proiectează și produce piese de mobilier și articole decorative de interior. Gama de produse Asplund cuprinde, printre altele, mesele de sufragerie din seria de mobilier „Palais Royal”.

19 Mio desfășoară o activitate de comerț cu amănuntul în sectorul mobilierului și al decorațiunilor interioare. Gama de produse Mio cuprinde printre altele mese de sufragerie din seria de mobilier „Cord”.

20 În luna octombrie 2021, Asplund a introdus o acțiune împotriva Mio la Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială, Suedia) pentru încălcarea dreptului de autor. În cadrul acestei acțiuni, Asplund a solicitat acestei instanțe, printre altele, să interzică Mio, sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu, să fabrice, să comercializeze sau să vândă mesele de sufragerie din seria de mobilier „Cord”, susținând că mesele din seria de mobilier „Palais Royal” erau protejate prin dreptul de autor ca opere de artă aplicată și că, în consecință, mesele de sufragerie din seria de mobilier „Cord” constituiau o încălcare a dreptului de autor în măsura în care existau mari similitudini cu mesele din seria de mobilier „Palais Royal”.

21 Mio a contestat faptul că mesele din seria de mobilier „Palais Royal” erau protejate prin dreptul de autor invocând faptul că aceste mese nu erau suficient de originale pentru a obține protecția corespunzătoare. În opinia Mio, concepția acestor mese are la bază simple variații ale unor desene sau modele industriale care erau cunoscute anterior și care figurează în registrul desenelor sau modelelor industriale înregistrate în Uniunea Europeană. În orice caz, chiar dacă

mesele din seria de mobilier „Palais Royal” ar fi protejate prin dreptul de autor, această protecție ar fi limitată și restrânsă, iar diferențele existente între cele două modele de mese în cauză ar fi suficiente pentru a demonstra că mesele Mio nu aduc atingere dreptului de autor.

22 Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială) a admis cererea societății Asplund, arătând că mesele din seria de mobilier „Palais Royal” erau protejate prin dreptul de autor ca opere de artă aplicată și că mesele de sufragerie din seria de mobilier „Cord” încălcau dreptul de autor.

23 Mio a introdus o acțiune împotriva deciziei date de Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială) la Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm în calitate de Curte de Apel pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială, Suedia), care este instanța de trimitere.

24 Instanța de trimitere are îndoieli în esență dacă mesele din seria de mobilier „Palais Royal” beneficiază de protecția dreptului de autor ca „opere”. Aceasta ridică problema criteriilor care permit să se stabilească originalitatea unui obiect pentru a putea fi considerat drept o „operă” în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2001/29, conform jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721).

25 Instanța de trimitere precizează că, pentru ca un obiect să poată fi considerat a fi original, este necesar și suficient ca el să reflecte personalitatea autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia. Atunci când realizarea unui obiect a fost determinată de considerații tehnice, de reguli sau de alte limitări care nu au lăsat loc sub nicio formă exercitării libertății de creație, respectivul obiect nu poate fi considerat ca având originalitatea necesară pentru a putea constitui o operă. Cu toate acestea, instanța de trimitere observă că un obiect poate îndeplini o astfel de cerință privind originalitatea chiar dacă realizarea lui a fost determinată de considerații tehnice cu condiția ca o astfel de determinare să nu fi împiedicat autorul său să își reflecte personalitatea în acest obiect prin alegeri libere și creative.

26 Instanța de trimitere amintește în această privință că, pentru a aprecia dacă un obiect este o creație originală, îi revine sarcina de a ține seama de toate elementele relevante astfel cum existau la momentul conceperii acestuia, independent de factorii externi și ulteriori creării acestui obiect.

27 Cu toate acestea, ar subzista o incertitudine în ceea ce privește modul în care trebuie efectuată aprecierea concretă privind originalitatea unui obiect și ce elemente ar trebui luate în considerare pentru a stabili dacă un obiect de artă aplicată reflectă personalitatea autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia din urmă.

28 Potrivit instanței de trimitere, este suficient ca autorul unui obiect să fi dispus de o marjă de manevră și să fi făcut efectiv alegeri de natură diferită la crearea lui, ca aceste alegeri să nu fi fost ghidate de considerații, de norme sau de cerințe tehnice și ca ele să se fi reflectat și să fi fost exprimate într-un anumit mod în acest obiect. În practică, o interpretare atât de largă ar însemna ca aprecierea originalității unui obiect să se bazeze chiar pe procesul creativ și pe alegerile făcute de autor pe parcursul procesului creativ. Această interpretare ar mai însemna ca, în principiu, toate alegerile făcute de acest autor la momentul creării obiectului respectiv, care nu au fost determinate de considerații, de norme sau de cerințe tehnice, să fie considerate libere și creative.

29 În această privință, instanța de trimitere consideră că, potrivit interpretării menționate, aprecierea originalității unui obiect de către instanța competentă se concentrează mai degrabă pe procesul creativ și pe alegerile făcute de autorul său în cadrul acestui proces decât pe aspectul dacă obiectul însuși sau rezultatul final al procesului creativ este cu adevărat exprimarea unei realizări artistice. Aspectul dacă acest obiect este suficient de original ar deveni astfel „mai curând o chestiune de probatoriu decât o chestiune de drept”.

30 În plus, instanța de trimitere observă că o asemenea interpretare a cerinței privind originalitatea unui obiect ar echivala astfel cu impunerea unor cerințe destul de reduse în ceea ce privește alegerile creative și libere pe care trebuie să le fi făcut autorul și despre care se consideră că le exprimă acest obiect. Aceasta ar risca să conducă la situația în care obiecte care nu merită să fie calificate drept „opere” să beneficieze de protecția dreptului de autor. Pe de altă parte, ar putea rezulta de aici că obiectele simple, care nu au fost create în scopuri artistice sau care, în orice caz, nu au o „individualitate artistică” sunt protejate ca opere.

31 Instanța de trimitere consideră că o cerință privind originalitatea redusă pentru obiectele de artă aplicată ar risca de asemenea să golească de conținut protecția mai puțin extinsă a desenelor sau modelelor industriale. În acest context, instanța menționată exprimă îndoieli cu privire la modul în care o cerință privind originalitatea puțin ridicată pentru obiectele de artă aplicată s-ar corela cu cerința privind caracterul individual necesar pentru obținerea protecției desenelor sau modelelor industriale. Chiar dacă dreptul de autor și dreptul desenelor sau modelelor industriale au obiective diferite, nu pare rezonabil ca un desen sau model industrial să poată fi protejat prin dreptul de autor ca operă în condițiile în care nu dispune de un caracter individual suficient pentru a obține protecția conferită desenelor sau modelelor industriale. Potrivit instanței de trimitere, astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), deși protecția desenelor sau modelelor industriale și protecția prin dreptul de autor pot fi acordate în mod cumulativ aceluiași obiect de artă aplicată, acest cumul nu poate fi avut în vedere decât în anumite situații. Or, o cerință privind originalitatea foarte puțin ridicată ar risca să conducă la o situație în care operele de artă aplicată ar putea beneficia de un cumul de protecție în majoritatea cazurilor.

32 În schimb, ar putea fi avută în vedere o altă interpretare, și anume că aprecierea problemei dacă un obiect de artă aplicată reflectă personalitatea autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia, trebuie să aibă ca punct de plecare însuși obiectul vizat. Acest obiect ar trebui în sine să reflecte personalitatea autorului său și să exprime un anumit grad de artă sau să posede ceea ce, cel puțin în trecut, în Suedia și în special în Germania era denumit „pragul de originalitate” („*verkshöjd*”). O apreciere efectuată potrivit acestei interpretări ar putea însemna că obiectul respectiv trebuie să aibă un anumit caracter individual și să fie într-un fel unic. Cu alte cuvinte, același obiect ar trebui să constituie un obiect care a atins un anumit grad de independență și de originalitate și care exprimă individualitatea autorului său.

33 În aceste condiții, Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm în calitate de Curte de Apel pentru Litigii Economice și de Proprietate Industrială) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Pentru a aprecia dacă un obiect de artă aplicată merită protecția extinsă a dreptului de autor ca operă în sensul articolelor 2-4 din [Directiva 2001/29], cum trebuie efectuată examinarea – și ce elemente trebuie sau ar trebui să fie luate în considerare – pentru a stabili dacă obiectul respectiv reflectă personalitatea autorului prin exprimarea alegerilor sale libere și creative? În această privință, problema este în special aceea dacă examinarea originalității trebuie să se

concentreze asupra elementelor aferente procesului de creație și a explicației autorului cu privire la alegerile concrete pe care le-a făcut la crearea obiectului sau asupra elementelor legate de obiectul în sine și a rezultatului final al procesului de creație și dacă obiectul în sine are un efect artistic.

2) Pentru a răspunde la prima întrebare și la întrebarea dacă un obiect de artă aplicată reflectă personalitatea autorului prin alegerile sale libere și creative, ce importanță are faptul că:
   a) obiectul este format din elemente care se regăsesc în desene sau modele industriale obișnuite?
   b) obiectul este realizat pe baza și constituie o variație a unor desene sau modele industriale anterioare cunoscute sau a unor tendințe actuale în materie?
   c) un obiect identic sau similar a fost creat înainte sau – în mod independent și fără a avea cunoștință despre obiectul de artă aplicată pentru care se solicită protecția ca operă – după crearea obiectului în cauză?

3) Cum trebuie să se efectueze aprecierea similitudinii – și care este nivelul de similitudine necesar – atunci când se examinează dacă un obiect de artă aplicată pretins contrafăcut intră în sfera de protecție a unei opere și încalcă dreptul exclusiv asupra operei care, în conformitate cu articolele 2-4 din [Directiva 2001/29], este conferit autorului? În această privință, problema este în special aceea dacă examinarea trebuie să se concentreze pe posibilitatea recunoașterii operei în obiectul pretins contrafăcut sau pe aspectul dacă obiectul pretins contrafăcut produce aceeași impresie vizuală globală ca opera sau pe ce altceva trebuie să se concentreze examinarea.

4) Pentru răspunsul la a treia întrebare și la întrebarea dacă un obiect de artă aplicată pretins contrafăcut intră în sfera de protecție a unei opere și încalcă dreptul exclusiv asupra operei, ce importanță are:
   a) gradul de originalitate a operei pentru întinderea protecției acordate operei?
   b) faptul că opera și obiectul de artă aplicată pretins contrafăcut sunt formate din elemente care se regăsesc în desene sau modele industriale obișnuite sau sunt realizate pe baza și constituie variații ale unor desene sau modele industriale anterioare cunoscute sau ale unor tendințe actuale în materie?
   c) faptul că alte obiecte identice sau similare au fost create înainte sau – în mod independent și fără a avea cunoștință despre opera respectivă – după crearea operei în cauză?”

Cauza C-795/23

34 USM produce și comercializează de decenii un sistem de mobilă modulabilă sub denumirea USM Haller. Acest sistem de mobilă se caracterizează printr-o asamblare de tuburi rotunde, cromate și lucioase prin intermediul unor bile de legătură pentru a forma o structură în care sunt introduse panouri metalice colorate. Structurile astfel create pot fi combinate în mod liber și montate unele peste altele sau unele lângă celelalte.

35 Konektra oferă, prin intermediul magazinului său online, piese de schimb și de extensie pentru sistemul de mobilier modulabil USM Haller, a căror formă și, pentru majoritatea pieselor, culoare corespund componentelor USM. După ce s-a limitat mai întâi la simpla vânzare a pieselor de schimb, fapt necontestat de USM, Konektra și-a reorganizat magazinul său online în anul 2017. Începând cu anul 2018, site-ul internet al Konektra repertoriază toate componentele necesare pentru asamblarea completă a elementelor de mobilier „USM Haller” și face de

asemenea publicitate prin imagini cu mobilierul asamblat. În plus, Konektra oferă clienților săi un serviciu de montaj pentru asamblarea pieselor detașate livrate într-un mobilier complet, livrările sale fiind însoțite de instrucțiuni de montaj pentru asamblarea structurilor de mobilier complete.

36 Potrivit USM, Konektra nu se mai limitează să ofere piese detașate pentru sistemul de mobilier USM Haller, ci produce, oferă și comercializează propriul sistem de mobilă, identic cu al său. USM consideră că oferta Konektra aduce atingere dreptului său de autor asupra sistemului USM Haller ca operă de artă aplicată sau cel puțin constituie o imitație ilicită din perspectiva dreptului concurenței.

37 Prin urmare, USM a intentat împotriva Konektra o acțiune „în încetare, în furnizarea de informații și în prezentarea conturilor”, precum și „de rambursare a cheltuielilor de punere în întârziere și de constatare a obligației de despăgubire”. Landgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional din Düsseldorf, Germania) a admis aceste cereri, în principal în temeiul dreptului de autor.

38 În schimb, Oberlandesgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional Superior din Düsseldorf, Germania) a respins aceste cereri în apel în temeiul dreptului de autor. Această instanță a considerat că sistemul de mobilier modulabil USM Haller nu era o operă de artă aplicată protejată prin dreptul de autor întrucât nu îndeplinea condițiile impuse de jurisprudența Curții rezultată în special din Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), și din Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461), pentru a fi considerată o operă de artă aplicată, în sensul articolelor 2-4 din Directiva 2001/29.

39 Atât USM, cât și Konektra au formulat recurs împotriva deciziei Oberlandesgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional Superior din Düsseldorf) la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), care este instanța de trimitere.

40 Instanța de trimitere consideră că soluționarea litigiului principal depinde de interpretarea noțiunii de „operă”, în sensul articolului 2 litera (a), al articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, potrivit căreia un obiect trebuie să prezinte două caracteristici pentru a fi calificat drept operă, și anume, pe de o parte, obiectul în discuție trebuie să fie original, în sensul că trebuie să constituie o creație intelectuală proprie autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia, și, pe de altă parte, realizarea obiectului să nu fi fost determinată de considerații tehnice, de reguli sau de alte limitări care nu au lăsat loc exercitării unei libertăți de creație.

41 Instanța de trimitere admite în această privință că sistemul de mobilier modulabil USM Haller constituie o „expresie suficientă”, în sensul celei de a doua caracteristici a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), această a doua caracteristică presupunând existența unui obiect care poate fi identificat cu suficientă precizie și obiectivitate chiar dacă această expresie nu ar fi în mod necesar permanentă. În opinia sa, sistemul de mobilier modulabil USM Haller permite o „identificare obiectivă”, dat fiind că este compus dintr-un număr limitat de elemente individuale care se combină între ele într-un sistem și care transmit o impresie de ansamblu caracteristică și recurentă.

42 Instanța de trimitere nu exclude, în această privință, posibilitatea ca, în cazul obiectelor de artă aplicată, protecția prin dreptul desenelor sau modelelor industriale să constituie regula, iar protecția prin dreptul de autor să reprezinte excepția, astfel încât, la examinarea originalității acestor obiecte în temeiul dreptului de autor, trebuie impuse cerințe mai stricte în ceea ce privește alegerile libere și creative ale autorului lor decât pentru alte tipuri de obiecte.

43 În plus, aceasta arată că se ridică problema dacă examinarea originalității unui obiect depinde de punctul de vedere subiectiv al autorului sau dacă este necesar să se aplice un criteriu obiectiv. Instanța de trimitere consideră în această privință că nu s-a stabilit încă în mod clar în jurisprudența Curții dacă, la aprecierea originalității unui obiect, pot fi luate în considerare împrejurări exterioare și ulterioare creării acestuia, cum ar fi prezentarea sa în expoziții de artă sau în muzee sau chiar recunoașterea sa în mediile de specialitate.

44 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În cazul operelor de artă aplicată, între protecția desenelor sau modelelor industriale și protecția dreptului de autor există un raport de tip regulă-excepție, în sensul că, la examinarea originalității acestor opere din punctul de vedere al dreptului de autor, trebuie să se aplice cerințe mai stricte referitoare la alegerile libere și creative ale autorului decât în cazul altor tipuri de opere?

2) La examinarea originalității din punctul de vedere al dreptului de autor, este necesar să se aibă în vedere (și) perspectiva subiectivă a autorului asupra procesului creativ și, în special, trebuie el să facă în mod conștient alegeri libere și creative pentru ca acestea să fie considerate alegeri libere și creative în sensul jurisprudenței [Curții]?

3) În cazul în care în cadrul examinării originalității trebuie să se țină seama în mod determinant de aspectul dacă și în ce măsură opera este expresia obiectivă a unei creații artistice: pentru această examinare pot fi avute în vedere și împrejurări care s-au produs ulterior momentului realizării operei, relevant pentru aprecierea originalității, precum prezentarea operei la expoziții de artă sau în muzee ori recunoașterea sa de către specialiști?”

Procedura în fața Curții

45 Prin decizia președintelui Curții din 13 mai 2024, cauzele C-580/23 și C-795/23 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazei orale a procedurii și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare în cauza C-795/23

46 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere în cauza C-795/23 solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2001/29 trebuie interpretată în sensul că între protecția în temeiul dreptului desenelor sau modelelor industriale și protecția în temeiul dreptului de autor există un raport de tip regulă-excepție care are drept consecință faptul că, la examinarea originalității operelor de artă aplicată, ar trebui să se aplice cerințe mai stricte decât în cazul altor tipuri de opere.

47 În speță, întrebările instanței de trimitere privesc în mod specific calificarea drept „operă”, în sensul Directivei 2001/29, a unui obiect utilitar. Această instanță urmărește cu precădere să se clarifice aplicabilitatea punctului 52 din Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), în care Curtea a apreciat că, în pofida faptului că protecția desenelor și

modelelor industriale și protecția oferită de dreptul de autor pot, în temeiul dreptului Uniunii, să fie acordate în mod cumulativ aceluiași obiect, acest cumul nu poate fi avut în vedere decât în anumite situații.

48 În această privință, trebuie amintit că noțiunea de „operă” avută în vedere la articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29 constituie, astfel cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții, o noțiune autonomă de drept al Uniunii care trebuie interpretată și aplicată în mod uniform și care presupune întrunirea a două elemente cumulative. Pe de o parte, această noțiune presupune existența unui obiect original, în sensul în care acesta reprezintă o creație intelectuală proprie autorului său. Pe de altă parte, calificarea drept „operă” este limitată la elementele care sunt expresia unei astfel de creații (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 29 și jurisprudența citată).

49 În ceea ce privește primul dintre aceste elemente, rezultă din jurisprudență că, pentru ca un obiect să poată fi considerat drept original, este necesar și în același timp suficient ca el să reflecte personalitatea autorului său prin exprimarea alegerilor libere și creative ale acestuia. În schimb, atunci când realizarea unui obiect a fost determinată de considerații tehnice, de reguli sau de alte limitări, care nu au lăsat loc exercitării niciunei libertăți de creație, respectivul obiect nu poate fi considerat ca având originalitatea necesară pentru a putea constitui o operă (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctele 30 și 31, precum și jurisprudența citată).

50 Așadar, reflectarea personalității autorului în obiectul a cărui protecție este revendicată, prin exprimarea alegerilor libere și creative ale acestui autor, constituie condiția determinantă a noțiunii de „originalitate” și, în consecință, a protecției prin dreptul de autor în dreptul Uniunii.

51 În schimb, în ceea ce privește protecția desenelor și modelelor industriale care intră fie sub incidența Directivei 98/71, aplicabilă desenelor și modelelor industriale înregistrate în sau pentru un stat membru, fie a Regulamentului nr. 6/2002, aplicabil desenelor și modelelor industriale protejate la nivelul Uniunii, se aplică un alt criteriu de protecție obiectivă, cel al noutății și al caracterului individual. Acest criteriu se apreciază în raport cu desenele sau modelele industriale anterioare și, în acest cadru, orice desen sau model industrial care se distinge de acesta în mod suficient pentru a crea o impresie vizuală globală diferită poate beneficia de protecția menționată.

52 Această diferențiere între criteriile de protecție se explică prin faptul că protecția desenelor și modelelor industriale, pe de o parte, și protecția asigurată prin dreptul de autor, pe de altă parte, urmăresc obiective diferite și sunt supuse unor regimuri distincte. Astfel, protecția desenelor și modelelor industriale urmărește să protejeze obiecte care, deși sunt noi și individualizate, prezintă un caracter utilitar și au vocația de a fi produse în masă. În plus, această protecție este menită să se aplice pe o durată limitată, dar suficientă pentru a permite rentabilizarea investițiilor necesare pentru crearea și producerea acestor obiecte, fără a îngrădi însă în mod excesiv concurența. Cât privește protecția oferită de dreptul de autor, a cărei durată este mult mai mare, ea este rezervată obiectelor care merită să fie calificate drept opere (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 50).

53 Pentru aceste motive, prin acordarea unei protecții în temeiul dreptului de autor unui obiect protejat cu titlu de desen sau model industrial nu se poate aduce atingere finalităților și efectivității corespunzătoare acestor două forme de protecție (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 51).

54 Rezultă de aici, în primul rând, că obiectele protejate în temeiul unui desen sau al unui model industrial nu sunt, în principiu asimilabile celor care constituie opere protejate prin Directiva 2001/29 (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 40). În al doilea rând, nu există niciun automatism între acordarea protecției în temeiul dreptului desenelor și modelelor industriale și acordarea protecției în temeiul dreptului de autor. În al treilea rând, condițiile acestei protecții, și anume, pe de o parte, de noutate și de caracter individual și, pe de altă parte, de originalitate, nu trebuie confundate.

55 Deși protecția rezervată desenelor sau modelelor industriale și cea asigurată în temeiul dreptului de autor nu se exclud una pe cealaltă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 43) și pot fi acordate în mod cumulativ aceluiași obiect, acest cumul este limitat la anumite situații (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 52), un autor trebuind să creeze o operă unică ce poartă amprenta personalității sale și care este, ca atare, protejată în conformitate cu Directiva 2001/29.

56 Cu toate acestea, nu există un raport de tip regulă-excepție între protecția rezervată desenelor sau modelelor industriale și cea acordată prin dreptul de autor.

57 Prin urmare, este necesar să se considere că un desen sau model industrial poate fi calificat drept „operă”, în sensul Directivei 2001/29, dacă îndeplinește cele două cerințe menționate la punctul 48 din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 48) și că originalitatea obiectelor de artă aplicată trebuie apreciată potrivit acelorași cerințe precum cele utilizate pentru aprecierea originalității celorlalte tipuri de obiecte.

58 Având în vedere toate cele ce precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare în cauza C-795/23 că Directiva 2001/29 trebuie interpretată în sensul că între protecția în temeiul dreptului desenelor sau modelelor industriale și protecția în temeiul dreptului de autor nu există un raport de tip regulă-excepție care are drept consecință faptul că, la examinarea originalității operelor de artă aplicată, ar trebui să se aplice cerințe mai stricte decât în cazul altor tipuri de opere.

Cu privire la prima și la a doua întrebare în cauza C-580/23, precum și cu privire la a doua și la a treia întrebare în cauza C-795/23

59 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări în cauza C-580/23, precum și prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări în cauza C-795/23, care trebuie analizate împreună, instanțele de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că, la aprecierea originalității operelor de artă aplicată, este necesar să se ia în considerare elemente legate de procesul de creație și de intențiile autorului sau numai elementele perceptibile în obiectul însuși. În această privință, instanțele de trimitere ridică problema rolului pe care îl au în această apreciere elemente suplimentare precum utilizarea în crearea obiectului în cauză a unor forme deja disponibile, inspirarea autorului său din obiecte existente, posibilitatea existenței unei creații similare independente sau chiar recunoașterea sa în mediile de specialitate.

Cu privire la aprecierea originalității obiectelor de artă aplicată

60 În ceea ce privește aprecierea criteriului originalității, trebuie amintit că, în spețele respective, cele două instanțe de trimitere ridică problema modului în care trebuie apreciate alegerile creative făcute în procesul de creație a obiectelor utilitare precum mobilierul.

61 Din jurisprudența citată la punctele 48 și 49 din prezenta hotărâre rezultă că, pentru a stabili caracterul original al unei opere în dreptul de autor, instanța sesizată trebuie să aprecieze dacă obiectul a cărui protecție este revendicată constituie expresia alegerilor libere și creative care reflectă personalitatea autorului.

62 Astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctul 41 din concluzii, această apreciere trebuie efectuată ținând seama de specificitatea tipului de opere în cauză. Operele de artă aplicată se disting de alte categorii de opere prin faptul că ele constituie în primul rând obiecte utilitare. Or, asemenea obiecte sunt fructul know-how-ului și al alegerilor creatorilor, aceste alegeri putând fi dictate de constrângeri tehnice, ergonomice sau de securitate ori putând rezulta din standarde sau din convenții adoptate în sectorul în cauză.

63 Curtea a precizat în această privință că un obiect care îndeplinește condiția de originalitate poate beneficia de protecție în temeiul dreptului de autor chiar dacă realizarea sa a fost determinată de considerații tehnice, însă cu condiția ca o astfel de determinare să nu îl împiedice pe autor să își reflecte personalitatea în obiectul menționat, prin exprimarea unor alegeri libere și creative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 26).

64 Rezultă într-adevăr din jurisprudență că criteriul originalității nu poate fi îndeplinit de elementele componente ale unui obiect care s-ar caracteriza numai prin funcția lor tehnică întrucât protecția în temeiul dreptului de autor nu se extinde la idei. Astfel, în cazul în care exprimarea acestor elemente componente este dictată de funcția lor tehnică, diferitele modalități de punere în aplicare a unei idei sunt atât de limitate încât această idee și expresia sa se confundă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020 Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 27 și jurisprudența citată).

65 Rezultă că, în dreptul de autor, caracterul creativ al alegerilor autorului obiectului nu poate fi prezumat. Astfel, instanța sesizată cu problema originalității unui obiect utilitar trebuie să caute și să identifice alegerile creative în forma acestuia pentru a-l putea declara protejat prin dreptul de autor, cu precizarea că, chiar și atunci când autorul a făcut alegeri care nu sunt dictate de constrângeri tehnice sau de altă natură, caracterul creativ al acestor alegeri, în sensul dreptului de autor, nu poate fi prezumat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 32).

66 În ceea ce privește elementele componente ale unui obiect utilitar, acestea sunt supuse aceluiași regim ca și obiectul în ansamblul său. Elementele componente ale unei opere beneficiază astfel de protecția întemeiată pe articolul 2 litera (a) din Directiva 2001/29, cu condiția ca acestea să conțină unele dintre aspectele care sunt expresia originală a autorului acestei opere și să contribuie ca atare la originalitatea operei în ansamblu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punctele 38 și 39).

67 Trebuie adăugat că, deși este adevărat că unele considerații de ordin artistic sau estetic fac parte din activitatea de creație, împrejurarea că un model industrial generează un astfel de efect nu permite în sine să se stabilească dacă acest model constituie o creație intelectuală care reflectă libertatea de alegere și personalitatea autorului și care satisface, prin urmare, cerința privind originalitatea (Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 54).

68 În consecință, faptul în sine că un model industrial generează, dincolo de scopul utilitar pe care îl urmărește, un efect vizual propriu și distinctiv din punct de vedere estetic sau artistic nu este de natură să justifice calificarea acestuia drept „operă” în sensul Directivei 2001/29 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 55).

Cu privire la luarea în considerare a procesului de creație și a intențiilor autorului

69 Instanțele de trimitere solicită să se stabilească dacă originalitatea unui obiect utilitar, precum piesele de mobilier a căror protecție este revendicată în temeiul dreptului de autor în speță, trebuie apreciată ținând seama în special de intențiile autorului său în cadrul procesului de creație.

70 Din jurisprudența amintită la punctele 48 și 49 din prezenta hotărâre rezultă că, pentru ca un obiect să poată fi considerat o creație originală, este atât necesar, cât și suficient ca acesta să „reflecte” personalitatea autorului său, „exprimând” alegerile libere și creative ale acestuia din urmă.

71 Or, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 45 din concluzii, utilizarea termenilor „reflectă” și „exprimând” indică în mod clar faptul că astfel de alegeri, dar și personalitatea autorului trebuie să fie vizibile în obiectul a cărui protecție este revendicată.

72 În ceea ce privește al doilea element evocat la punctul 48 din prezenta hotărâre, Curtea a precizat că noțiunea de „operă” avută în vedere de Directiva 2001/29 presupune existența unui obiect identificabil în mod suficient de precis și de obiectiv. Astfel, pe de o parte, autoritățile însărcinate cu supravegherea protecției drepturilor exclusive inerente dreptului de autor trebuie să poată cunoaște cu claritate și cu precizie obiectul protejat în acest mod. Situația este aceeași în cazul terților cărora li se poate opune protecția revendicată de autorul respectivului obiect. Pe de altă parte, necesitatea de a înlătura orice element de subiectivitate, dăunător securității juridice, în procesul de identificare a obiectului menționat presupune ca acesta din urmă să fi fost exprimat într-o manieră obiectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctele 32 și 33, precum și jurisprudența citată).

73 Așadar, după cum s-a amintit la punctul 65 din prezenta hotărâre, instanța căreia i se solicită să examineze problema originalității unui obiect trebuie să caute și să identifice alegerile creative „în forma” obiectului pentru a-l declara protejat ca operă prin dreptul de autor.

74 Această cerință privind existența unui obiect identificabil se întemeiază pe principiul fundamental al dreptului de autor potrivit căruia nu sunt protejate ideile, ci numai expresiile acestora [a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 27]. Or, intențiile autorului se situează în sfera ideilor. Prin urmare, acestea nu pot fi protejate decât în măsura în care autorul le-a exprimat în opera în cauză.

75 În consecință, instanța sesizată cu problema originalității acestui obiect poate lua în considerare procesul de creație și intențiile autorului, cu condiția ca aceste elemente să își găsească expresia în chiar obiectul în discuție, fără a-și putea întemeia însă aprecierea în mod determinant pe elementele menționate.

Cu privire la luarea în considerare a altor interese

76 Instanțele de trimitere solicită să se stabilească ce importanță trebuie acordată, la aprecierea originalității unui obiect de artă aplicată, fie unor elemente precum utilizarea de către autorul a unor forme deja disponibile, inspirarea sa din obiecte existente, existența sau posibilitatea existenței unei creații similare independente, fie chiar unor împrejurări ulterioare creării acestui obiect, precum expunerea lui în expoziții sau muzee ori, la modul mai general, recunoașterea sa în mediile de specialitate.

77 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, pentru a aprecia dacă un obiect este o creație originală și este astfel protejat în temeiul dreptului de autor, revine instanței sesizate sarcina de a ține seama de toate elementele relevante ale speței, astfel cum existau la momentul conceperii acestui obiect, independent de factorii externi și ulteriori creării lui (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 37).

78 În această privință, în primul rând, după cum a amintit domnul avocat general la punctul 54 din concluzii, utilizarea de către autor a unui obiect cu forme deja disponibile nu exclude în sine originalitatea acestuia. Într-adevăr, un obiect alcătuit numai din forme disponibile poate fi original în cazul în care autorul și-a exprimat alegerile creative în modul în care sunt dispuse aceste forme.

79 În al doilea rând, în ceea ce privește ipoteza în care autorul unui obiect s-a inspirat din obiecte existente, protecția în temeiul dreptului de autor se limitează la identificarea elementelor creative proprii acestui autor. Astfel, atunci când obiectul în discuție este o „variantă” a unei opere existente, provenind de la același autor și, prin definiție, originală, acesta poate beneficia de protecția prin dreptul de autor atât timp cât elementele creative preluate rămân în obiectul respectiv și constituie amprenta personalității acestui autor. În schimb, în cazul în care autorii sunt diferiți, atunci acest obiect trebuie considerat a fi o operă inspirată, și anume o operă care nu preia ca atare elementele creative ale unei alte opere, dar care se inspiră din ea în alt mod. Această nouă operă în sine poate însă de asemenea beneficia de această protecție cu condiția ca cerințele prevăzute în jurisprudența citată la punctul 48 din prezenta hotărâre să fie îndeplinite.

80 În al treilea rând, trebuie să se constate că, deși dreptul de autor nu prevede condiția noutății, crearea de către un alt autor a unor obiecte care sunt similare sau identice cu un anumit obiect, înainte ca acesta să fi fost creat, poate constitui un indiciu pertinent al unui nivel scăzut sau chiar al lipsei de originalitate a acestui obiect. Totuși, în cazul obiectelor de artă aplicată, în care diferite constrângeri determinate de funcția lor tehnică limitează libertatea autorilor, posibilitatea ca doi autori să fi făcut în mod independent alegeri creative similare sau chiar identice nu poate fi total exclusă.

81 În sfârșit, în al patrulea rând, în ceea ce privește împrejurări precum expunerea unui obiect în expoziții de artă sau muzee și recunoașterea sa în mediile de specialitate, aceste împrejurări exterioare și ulterioare creării lui nu sunt, potrivit jurisprudenței citate la punctul 77 din prezenta hotărâre, nici necesare, nici determinante ca atare.

82 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima și la a doua întrebare în cauza C-580/23, precum și la a doua și la a treia întrebare în cauza C-795/23 că articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că constituie o operă, în sensul acestor dispoziții, un obiect care reflectă personalitatea autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia. Nu constituie alegeri libere și creative nici alegerile impuse de diferite constrângeri, cu precădere tehnice, de care autorul a fost ținut la crearea obiectului în cauză, nici cele care, deși sunt libere, nu poartă amprenta personalității autorului care să confere acestui obiect un aspect unic. Împrejurări precum intențiile pe care autorul le-a avut în cursul procesului de creație, sursele sale de inspirație și utilizarea unor forme deja disponibile, posibilitatea existenței unei creații similare independente sau recunoașterea aceluiași obiect în mediile de specialitate pot fi eventual luate în considerare, dar nu sunt, în orice caz, nici necesare, nici determinante pentru a stabili originalitatea obiectului a cărui protecție este revendicată.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare în cauza C-580/23

83 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări din cauza C-580/23, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că, pentru a constata existența unei încălcări a drepturilor de autor, trebuie, pe de o parte, să se stabilească dacă elementele creative au fost preluate în mod recognoscibil în conținutul obiectului sau dacă existența unei impresii vizuale globale identice este suficientă în această privință și, pe de altă parte, să se ia în considerare gradul de originalitate a operei în cauză și existența unei creații similare.

84 În acest sens, în primul rând, trebuie amintit că, în dreptul de autor, încălcarea este consecința utilizării unei opere fără autorizarea autorului ei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 21).

85 Curtea a statuat că utilizarea neautorizată a unei opere poate constitui o astfel de încălcare chiar și atunci când ea privește un element relativ minor al acestei opere, în măsura în care acest element este, ca atare, expresia creației intelectuale proprii a autorului său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punctul 47).

86 Astfel, pentru a constata o încălcare a dreptului de autor, revine instanței de trimitere, *primo*, sarcina de a constata o utilizare neautorizată cel puțin a elementelor originale creative ale operei protejate și, *secundo*, de a stabili dacă aceste elemente, cu alte cuvinte, cele care reprezintă expresia alegerilor ce reflectă personalitatea autorului acestei opere, au fost preluate în mod recognoscibil în conținutul obiectului pretins contrafăcut (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham ș.a., C-476/17, EU:C:2019:624, punctul 39).

87 În schimb, pentru a aprecia dacă există o încălcare a dreptului de autor în temeiul articolului 2 litera (a), al articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, compararea impresiei globale produse de fiecare dintre obiectele în conflict nu poate fi determinantă, din moment ce acest criteriu privește protecția desenelor sau modelelor industriale.

88 În al doilea rând, în ceea ce privește luarea în considerare a gradului de originalitate a operei protejate, trebuie amintit că, atunci când un obiect prezintă caracteristicile enunțate la punctul 48 din prezenta hotărâre și constituie, prin urmare, o operă, el trebuie, în această calitate, să beneficieze de protecție în temeiul dreptului de autor, în conformitate cu Directiva 2001/29, având în vedere că întinderea acestei protecții nu depinde de gradul de libertate de creație de

care a dispus autorul său și că ea nu poate fi deci inferioară celei de care beneficiază orice operă care intră sub incidența directivei menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, punctul 35).

89 În această privință, trebuie subliniat faptul că Curtea a statuat, în special în ceea ce privește obiectele utilitare, că existența diferitelor forme posibile care permit obținerea aceluiași rezultat tehnic, deși permite constatarea existenței unei posibilități de alegere, nu este determinantă pentru aprecierea factorilor care au ghidat alegerea făcută de autor. În mod similar, voința pretinsului autor al contrafacerii este lipsită de relevanță în cadrul unei astfel de aprecieri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, punctul 35).

90 În al treilea rând, în ceea ce privește existența unei surse de inspirație comune a celor două obiecte în conflict, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 71 din concluzii, pe de o parte, atunci când cele două obiecte în discuție se inspiră din aceeași operă sau chiar dintr-un desen sau model industrial anterior, numai elementele creative „noi” sunt originale în opera derivată și doar preluarea acestor elemente noi constituie o eventuală încălcare a dreptului de autor. Pe de altă parte, simplul fapt de a urma aceeași tendință sau același curent artistic ca și autorul unei opere anterioare nu constituie o astfel de încălcare atât timp cât nu sunt preluate elemente creative concret identificabile ale acestei opere anterioare.

91 În sfârșit, în ceea ce privește existența unei creații similare independente, deși posibilitățile de creativitate sunt limitate din motive tehnice în cazul obiectelor de artă aplicată, o astfel de situație nu este complet exclusă și nu constituie, presupunând că ar fi dovedită, o încălcare a dreptului de autor. Pentru a constata o eventuală atingere a dreptului de autor, revine instanței sarcina de a aprecia caracterul real al existenței unei astfel de creații similare independente, ținând cont de toate elementele relevante ale speței, astfel cum existau la momentul creării obiectelor în discuție, independent de factori exteriori și ulteriori acesteia. Simpla posibilitate a existenței unei asemenea situații nu poate să justifice neacordarea protecției în temeiul dreptului de autor.

92 Având în vedere toate cele ce precedă, este necesar să se răspundă la a treia și la a patra întrebare în cauza C-580/23 că articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că, pentru a constata existența unei încălcări a dreptului de autor, trebuie să se stabilească dacă elementele creative ale operei protejate au fost preluate în mod recognoscibil în conținutul obiectului pretins contrafăcut. Nu sunt relevante impresia vizuală globală identică creată de cele două obiecte aflate în conflict și gradul de originalitate a operei în cauză. Posibilitatea unei creații similare nu poate justifica refuzul protecției.

Cu privire la cheltuielile de judecată

93 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanțele de trimitere, este de competența acestora să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) **Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională**

trebuie interpretat în sensul că

între protecția în temeiul dreptului desenelor sau modelelor industriale și protecția în temeiul dreptului de autor nu există un raport de tip regulă-excepție care are drept consecință faptul că, la examinarea originalității operelor de artă aplicată, ar trebui să se aplice cerințe mai stricte decât în cazul altor tipuri de opere.

2) **Articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29**

trebuie interpretate în sensul că

constituie o operă, în sensul acestor dispoziții, un obiect care reflectă personalitatea autorului său, exprimând alegerile libere și creative ale acestuia. Nu constituie alegeri libere și creative nici alegerile impuse de diferite constrângeri, cu precădere tehnice, de care autorul a fost ținut la crearea obiectului în cauză, nici cele care, deși sunt libere, nu poartă amprenta personalității autorului care să confere acestui obiect un aspect unic. Împrejurări precum intențiile pe care autorul le-a avut în cursul procesului de creație, sursele sale de inspirație și utilizarea unor forme deja disponibile, posibilitatea existenței unei creații similare independente sau recunoașterea aceluiași obiect în mediile de specialitate pot fi eventual luate în considerare, dar nu sunt, în orice caz, nici necesare, nici determinante pentru a stabili originalitatea obiectului a cărui protecție este revendicată.

3) **Articolul 2 litera (a), articolul 3 alineatul (1) și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29**

trebuie interpretate în sensul că,

pentru a constata existența unei încălcări a dreptului de autor, trebuie să se stabilească dacă elementele creative ale operei protejate au fost preluate în mod recognoscibil în conținutul obiectului pretins contrafăcut. Nu sunt relevante impresia vizuală globală identică creată de cele două obiecte aflate în conflict și gradul de originalitate a operei în cauză. Posibilitatea unei creații similare nu poate justifica refuzul protecției.

Semnături